

„O duszę i charakter Narodu Polskiego. Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość” w Muzeum AK w Krakowie

poniedziałek, 20 października 2025 r.

Dziś, 20 października o godz. 12.00 w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie odbędzie się otwarcie nowej wystawy czasowej zatytułowanej „O duszę i charakter Narodu Polskiego. Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość”. Ekspozycja powstała z okazji przypadającej w tym roku 80. rocznicy powołania WiN-u.

Fot. materiały prasowe

Na 35 planszach wystawa przedstawia sytuację polityczną w Polsce po zakończeniu II wojny światowej, genezę WiN, główne kierunki jego aktywności (m.in. akcje „Ż” i „O”, działalność informacyjną i wywiadowczą, zbrojny opór), zwalczanie Zrzeszenia przez komunistyczne służby oraz represje, jakie spadły na działaczy. Zaprezentowano także najważniejsze postacie organizacji, m.in.: płk. Franciszka Niepokólczyckiego, płk. Jana Rzepeckiego, płk. Jana Sanojcę, płk. Jana Bokszczanina. Osobno pokazano miejsce Zrzeszenia w pamięci społecznej od lat 70. aż do współczesności.

Na potrzeby ekspozycji przestrzeń w Muzeum Armii Krajowej została specjalnie zaaranżowana. Oprócz plansz wystawowych będzie można zobaczyć liczne eksponaty: numery podziemnych pism i ulotek, fałszywe dokumenty, a także tak wyjątkowe pamiątki, jak z przesłany więzienia gryps ostatniego prezesa WiN Łukasza Cieplińskiego „Pługa” i pistolet ostatniego zabitego w walce partyzanta, byłego żołnierza oddziału partyzanckiego WiN, Józefa Franczaka „Lalusia”.

Wystawa została zorganizowana przez Instytut Pamięci Narodowej, Muzeum Armii Krajowej w Krakowie oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i

Więźniów Politycznych PRL w Warszawie. Jej partnerem jest Zarząd Obszaru Południowego Zrzeszenia WiN w Krakowie.

Zrzeszenie WiN było najważniejszą i najliczniejszą organizacją powojennego podziemia zbrojnego, wywodzącą się z AK. Zostało powołane 80 lat temu, 2 września 1945 r., przez pięciu byłych oficerów Komendy Głównej AK z płk. Janem Rzepeckim na czele. Głównym założeniem Zrzeszenia było przekształcenie poakowskiej konspiracji zbrojnej w konspiracyjną działalność polityczną (stąd funkcja prezesa, a nie komendanta).

Wobec powstania na mocy postanowień jałtańskich uznanego przez aliantów zachodnich Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, twórcy WiN stwierdzili, że szersza walka zbrojna może prowadzić do represji, a szansą na uratowanie suwerenności i demokracji są zapowiedziane wybory do Sejmu Ustawodawczego. Zrzeszenie miało więc skoncentrować się na konspiracyjnej działalności propagandowej i informacyjnej. Wobec komunistycznych represji prowadziło jednak działania z zakresu samoobrony, z czasem podporządkował mu się też szereg oddziałów i zgrupowań partyzanckich. Zrzeszeniem kolejno kierowali: Jan Rzepecki, Franciszek Niepokólczycki, Wincenty Kwieciński i Łukasz Ciepłiński.

Przez ponad dwa lata Zrzeszenie stanowiło najważniejszego konspiracyjnego przeciwnika komunistów. Było dla powojennego podziemia tym, czym Armia Krajowa dla oporu z czasu wojny. Nie udało się jednak uniknąć sterroryzowania społeczeństwa i sfalszowania wyborów. Pomimo fiaska pierwotnych założeń WiN kontynuował działalność, trwając w konspiracji, informując świat o sytuacji w kraju i oczekując na zmianę sytuacji międzynarodowej. Ostatni,

IV Zarząd Główny Zrzeszenia został rozbity w listopadzie 1947 r. 1 marca 1951 r. prezes Łukasz Ciepłiński wraz z towarzyszami z IV Zarządu Głównego WiN został zamordowany w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Dlatego 1 marca został ustanowiony Narodowym Dniem Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.

Wystawę oglądać będzie można w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie przy ul. Wita Stwosza 12 do 31 stycznia 2026 r.

https://krakow.pl/aktualnosci/299854,33,komunikat,_o_dusze_i_charakter_narodu_polskiego_zrzeszenie_wolnosc_i_niezawislosc_w_muzeum_ak_w_krakowie.html